

Lillesand kommune
Blåbæråsen barnehage

Årsplan
Blåbæråsen barnehage

Innholdsfortegnelse

Velkommen til Blåbæråsen barnehage	3	Fagområdene	12
Forord	4	Kommunikasjon, språk og tekst	12
Årsplan	4	Kropp, bevegelse og helse	12
Barnehagens styringsdokumenter	4	Kunst, kultur og kreativitet.....	13
Visjon og verdigrunnlag	5	Natur, miljø og teknologi.....	13
Visjon	5	Antall, rom og form.....	13
Verdigrunnlag	5	Etikk, religion og filosofi	14
Våre satsingsområder	6	Nærmiljø og samfunn	14
Relasjoner	7	Progresjon.....	14
Digital kompetanse	8	Inkluderende leke- og læringsmiljø	15
Ledelse av endring	8	Tidlig innsats	16
Utviklingsarbeid «Tilknytning»	9	Ressursteam/barnehageteam.....	16
Barns medvirkning	10	BTI.....	17
Barnehagens formål og innhold	11	Stine Sofie barnehagepakke	17
Omsorg	11	Overganger i barnehagen	18
Lek.....	11	Oppstart i barnehagen.....	18
Danning.....	11	Overgang innad i barnehagen	18
Læring.....	11	Overgang fra barnehage til skole	18
		Planlegging, dokumentasjon og vurdering	19
		Foreldresamarbeid	19

blåbæråsen barnehage

Velkommen til Blåbæråsen barnehage

Blåbæråsen barnehage er en kommunal barnehage som holder til på toppen av Blåbæråsen, 2,5 km fra Lille-sand sentrum. Barnehagen er omgitt av vakker natur, et stort skogsområde og flotte turtopper. Vi har mange flotte turløyper og vi benytter oss mye av nærmiljøets ressurser.

Barnehagen ble etablert i 2011 og fremstår som lys og moderne med godt areal både inne og ute. Barnehagen har et stort lekeområde med variert terreng som innbyr til lek og aktivitet, og som er tilpasset de yngste og de eldste. Våren 2023 fikk vi en ny flott grillhytte i skogsområdet vårt, som alle avdelingene bruker flittig. I tillegg til dette har barnehagen et eget område i skogen ikke langt fra barnehagen med både grillhytte og gapahuk.

Barnehagen har per nå 3 avdelinger med ca. 50 barnehageplasser for barn i alderen 1-6 år.

Barnehagens 3 avdelinger er:

Avdeling grønn:

Mellomavdeling med barn i alderen 2-5 år

Avdeling blå:

Førskolegruppe med barn i alderen 5-6 år

Avdeling gul:

Småbarnsavdeling med barn i alderen 1-3 år

Med utgangspunkt i søkermassen vil vi justere sammensetningen av barnegruppene hver høst.

Alle avdelingene i barnehagen jobber prosjektbasert, som er en arbeidsmetode hvor barns medvirkning kommer til uttrykk gjennom hele prosjektperioden. Vi opplever at prosjektarbeidsmetoden ivaretar rammeplanens føringer både med tanke på barns rett til medvirkning, ivaretagelse av et helhetlig læringssyn og kravet om at barna skal oppleve progresjon. Barna får utfordringer tilpasset sine interesser, kunnskaper og ferdigheter, samtidig som personalet introduserer nye perspektiver og tilrettelegger for nye opplevelser og erfaringer.

Kontaktinfo

Avdeling grønn: 902 28 391

Avdeling blå: 902 08 903

Avdeling gul: 902 29 425

Telefon og e-post enhetsleder: 901 28 634,
agnes.winther.falkenberg@lillesand.kommune.no

Forord

Årsplanen

Alle barnehager skal utarbeide en årsplan for det pedagogiske arbeidet. Rammeplanen for barnehage sier noe om hvilke funksjoner denne årsplanen skal ha, og setter også krav til årsplanens innhold.

Årsplanen har flere funksjoner:

- Den skal være et arbeidsredskap for barnehagepersonalet og dokumentere barnehagens valg og begrunnelser.
- Årsplanen skal vise hvordan barnehagen vil arbeide for å omsette rammeplanens formål og innhold til pedagogisk praksis. .
- Den kan gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.
- Årsplanen er et utgangspunkt for foresattes muligheter til å kunne påvirke innholdet i barnehagen.
- Årsplanen danner grunnlag for kommunens tilsyn med barnehagen.

Barnehagens styringsdokumenter:

Barnehagen skal forholde seg til mange styrende dokumenter når vi utformer en årsplan for vårt arbeid. Noen av disse er:

- Lov om barnehager
- Rammeplan for barnehager
- Kommuneplan for Lillesand kommune
- Kvalitetsplan for barnehage og skole i Lillesand

I tillegg tar vi hensyn til resultater fra:

- Foreldreundersøkelsen
- Ståstedsanalysen
- Tilbakemeldinger fra barna gjennom blant annet barnesamtaler

Visjon og verdigrunnlag

Visjon

Lillesand kommunes visjon: *Unik, trygg og skapende* skal danne grunnlag for vårt arbeid.

Lillesand kommunes verdigrunnlag, åpenhet, respekt og humor, er et fundament i vår verdiskaping, og sammen med rammeplanens føringer dannet dette grunnlag for utforming av barnehagens visjon som er:

«der menneskeverdet virkeliggjøres»

Vår visjon ligger til grunn for alt vårt arbeid i barnehagen. Med begrepet menneskeverd mener vi at alle mennesker er like betydningsfulle og like mye verdt, uavhengig av hva som ellers skiller oss. For å nå målet i vår visjon skal alle ansatte være varme, omsorgsfulle, engasjerte, bevisste, tilstedeværende og profesjonelle.

Verdigrunnlag

«Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og dannelse skal ses i sammenheng». (Rammeplanen 2017)

Våre satsingsområder

Kunnskapsdepartementet er vår sektors øverste myndighet. De har formulert nasjonale mål som sammen med Rammeplanen og Læreplanverket skal ligge til grunn for alt arbeid i barnehage og skole:

Mål for barnehagene:

- Alle har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø
- Barn som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse
- Alle har god tilgang til relevante tilbud av høy kvalitet

Kommuneplanens samfunnsdel kapittel 2 har overskriften «Folkehelse, livsmestring og tilhørighet». Det er under denne overskriften at vi finner igjen lokale mål og strategier som gjenspeiler og underbygger nasjonale og internasjonale føringer. Følgende mål og strategi er særlig relevant for barnehager og skoler:

Mål:

“Lillesand kommune er en god kommune å vokse opp i”

Strategi:

“Vi sikrer helsefremmende barnehager og skoler, med et inkluderende læringsmiljø hvor alle barn og unge blir sett og anerkjent for sine ressurser”.

Med dette som bakteppe er **Kvalitetsplanen** laget. Den er politisk vedtatt, og planen skal samle alle ansatte i barnehager og skoler om en felles målsetning rettet mot alle barn og unge i Lillesand kommune. Planen skal være samlende, men samtidig gi rom for lokale tilpasninger, etter de ulike behovene som enhetene har.

Planen skal synliggjøre hvordan barnehager og skoler skal omsette kommuneplanens mål og strategier ut i vår praksis i tråd med gjeldende lover og forskrifter. Planen skal også synliggjøre samarbeid med andre relevante enheter/aktører og fungere som informasjon om dette arbeidet til andre interessenter.

Kvalitetsplanen for barnehage og skole finner dere på Lillesand kommunes hjemmeside.

For å ramme inn og gi barnehager og skoler en felles plattform for sitt utviklingsarbeid, har vi tre fokusområder som våre satsingsområder:

- Relasjoner
- Digital kompetanse
- Ledelse av endring

Relasjoner

Trygge relasjoner og utvikling av sosial kompetanse er en forutsetning for å fungere godt sammen med andre. I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og å være i positivt samspill med barn og voksne. Ifølge Rammeplan for barnehagen (2017) skal barnehagen både legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barna og personalet, og mellom barna. Den påpeker videre at personalet skal legge til rette for at barna knytter seg til dem og til hverandre.

For å støtte barns utvikling jobber vi i Blåbæråsen blant annet med å sikre gode og trygge relasjoner til de voksne og mellom barna. Vi ønsker å stimulere til vennskap gjennom å legge til rette for gode lekemiljøer, dele barna i mindre grupper, hjelpe barna med konfliktløsning, veilede de i leken osv. I relasjoner med jevnaldrende blir barna blant annet bedre kjent med egne og andres følelser, utvikler forståelse for sosiale forhold og øver på selvkontroll.

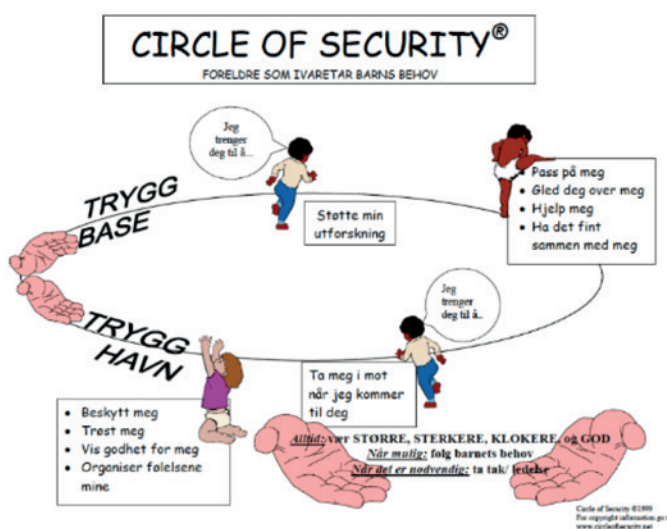
Vårt syn på barn har konsekvenser for voksenrollen, og er nært knyttet til barns medvirkning. Kvaliteten i det daglige samspillet mellom menneskene i barnehagen er en forutsetning for barns utvikling og trivsel, og er alltid de voksnes ansvar. Personalet må være emosjonelt tilgjengelige, lydhøre og sensitive for barnas kommunikasjon, samt ha evne til refleksjon, og om nødvendig endre egen atferd. Barns møte med de voksne i barnehagen har betydning for hvordan de oppfatter seg selv. Gode og likeverdige relasjoner er viktig for både barns fysiske og psykiske helse.

I Blåbæråsen barnehage jobber vi systematisk med Trygghetssirkelen som gir oss kunnskap om hvordan vi skal møte og støtte barn på en god måte.

Trygghetssirkelen er en tilknytningsbasert modell som hjelper oss til å forstå barns behov. Det finnes to grunnleggende behov hos alle barn, to behov som går i hver sin retning, men som likevel henger tett sammen:

1. Behovet for tilknytning: barnets avhengighet og behov for beskyttelse og omsorg.
2. Behovet for utforsking: barnets selvstendighet og behov for å undersøke og mestre verden.

Behovene er avhengig av hverandre. For å kunne utforske må barn kjenne seg trygge og under beskyttelse. Det vil si at barn må ha en viss ro inni seg for å klare å være nysgjerrig på verden. Mens barnet utforsker verden, kan det imidlertid bli både redd, sint og trøtt. Da trer behovet for nærhet og tilknytning fram igjen. På denne måten er både tilknytningsbehovet og utforskningsbehovet avhengig av hverandre, og begge er grunnleggende for trygghet og livsglede.

Powell, Cooper, Hoffman og Marvin, Circle of Security

Digital kompetanse

I dagens samfunn har bruken av digitale verktøy og medier blitt en stor og naturlig del av de fleste barns hverdag. Digital kompetanse kan være en berikende kilde til lek, kreativitet, læring, samspill og kommunikasjon blant barn.

Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læringsprosesser og de ansatte skal være aktive sammen med barna. Det skal være noe barn og voksne kan reflektere rundt, utforske og undre seg om sammen. Barnehagen skal legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte.

En forutsetning for å kunne ta i bruk digitale virkemidler på en måte som kan både berike og inspirere i barnehagen, er at de ansatte har god kunnskap om hvordan disse verktøyene kan brukes. I starten blir målet i arbeidet med digital kompetanse at de ansatte skal bli kjent med, og trygge på de digitale verktøyene vi bruker i vårt arbeid. En erfaring vi har gjort oss i arbeidet med digitale verktøy, er at bruken av dette vil variere ut ifra barnas utviklingsnivå, og legges til rette deretter.

Personalet skal:

- Utøve digital dømmekraft når det gjelder informasjonssøk,
- Ha et bevisst forhold til opphavsrett og kildekritikk
- Ivareta barnas personvern
- Legge til rette for at barn utforsker, leker, lærer og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer
- Vurdere relevans og egnethet og delta i barnas mediebruk
- Utforske kreativ og skapende bruk av digitale verktøy sammen med barna.

(Rammeplanen 2017)

Ledelse av endring

For å skape utvikling og økt kvalitet i barnehagen er det viktig at vi jobber systematisk og målrettet med kompetanseheving.

Barnehagene i Lillesand deltar i ReKomp, som er et Regionalt Kompetansehevingsprogram for barnehager. Dette innebærer at barnehagen med ledelsen og alle ansatte deltar i en utviklingsprosess på egen arbeidsplass. Hensikten er å utvikle barnehagens samlede kunnskap, holdninger og ferdigheter, samt å bevege barnehagen fra individorientert til kollektiv kompetanseutvikling (Gotvassli, 2017). Vi samarbeider også med Universitetet i Agder i denne kompetanseutviklingen. Barnehagene i Lillesand og Birkenes jobber sammen i dette prosjektet. Sammen dannes det små nettverk av barnehager, basert på hva de ulike barnehagene skal utvikle. Utviklingsområdene tar utgangspunkt i de overordnede føringene fra Kvalitetsplanen i Lillesand kommune, samt ståstedsanalyse og foreldreundersøkelse.

I vår barnehage jobber vi i år med utviklingsarbeidet «Tilknytning», med relasjoner som overordnet hovedfokus. De ansatte gjennomgår en kursrekke med tilknytningspsykologene som heter «Se barnet innenfra», som knyttes tett opp til det viktige relasjonsarbeidet i barnehagen.

Utviklingsarbeid «Tilknytning»

Som nevnt så er hovedfokuset vårt dette barnehageåret relasjoner, med utviklingsarbeidet «Tilknytning». De kommunale barnehagene i Lillesand har i år en felles satsning innenfor temaet, og skal jobbe i en felles retning innenfor dette. De fire kommunale styrerne er sertifisert til å kurse de ansatte i et kurs fra tilknytningspsykologene Stig Torsteinson og Ida Brandtzæg som heter «Se barnet innenfra». Kurset handler kort fortalt om hvordan man kan jobbe med tilknytning i barnehagen, og hvordan trygghetssirkelen kan danne utgangspunkt for omsorg i barnehagen. Man lærer også om hvordan de voksne i barnehagen kan øke sin bevissthet om barns behov og skape trygghet, vise godhet, regulere barns følelser og hjelpe til i lek og vennskap.

Kurset og utviklingsarbeidet vil gå over tid, og jobbes med gjennom hele barnehageåret på planleggingsdager, personalmøter og avdelingsmøter. Første samling i kursrekka var alle barnehagene samlet og jobbet på tvers av barnehagene, og fikk god nytte av refleksjoner og erfaringsdeling på tvers.

Høsten 2023 begynte vi arbeidet med å lage en SMTTE i forbindelse med begrepet tilknytning. SMTTE er et pedagogisk verktøy til refleksjon, og modellen er bygd opp av fem elementer som vi har skrevet ned punkter til;

- sammenhengen som vi skal arbeide innenfor
- mål vi vil nå
- tegn som viser at vi nærmer oss målet
- tiltak vi må gjøre for å nå målet
- evaluering av hva som er oppnådd så langt

Gjennom hele høsten arbeidet vi med modellen på pedagogmøter, personalmøter og avdelingsmøter. Det er et levende dokument og i stadig endring. Alle de ansatte har også satt seg sitt eget personlige mål i forbindelse med utviklingsarbeidet.

Barns medvirkning

Barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. barnehageloven § 1 og 3, Grunnloven § 104 og FN's barnekonvensjon art. 12 nr.1. Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnets alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. (Rammeplanen 2017)

Medvirkning i barnehagen handler om å gi barna muligheter til å påvirke sin egen hverdag, om å bli spurt, bli lyttet til og akseptert som kompetente bidragsyttere.

Barn har rett til å uttrykke seg og få innflytelse på alle sider ved sitt liv i barnehagen. Hvor omfattende medvirkningen vil være, og hvordan retten til medvirkning praktiseres, vil være avhengig av barns alder og funksjonsnivå. Både kroppslig og språklig gir barna uttrykk for hvordan de har det. De yngste barna formidler sine synspunkter ved kroppsholdninger, mimikk og andre følelsesmessige uttrykk og dette skal bli tatt på alvor. Personalet må lytte og prøve å tolke deres kroppsspråk og være observante i forhold til deres handlinger, estetiske uttrykk og etter hvert også deres verbale språk. Barn må erfare tydelige og ansvarsfulle voksne som tar hensyn til hele barnegruppa.

Vi ønsker å gi barna mulighet til å påvirke sin hverdag i barnehagen gjennom å være observante og lydhøre voksne som tar hensyn til hele gruppa:

- Gjennom samtaler og samlingsstunder oppfordrer vi barna til å ytre sine tanker og meninger, og reflekterer sammen både store og små
- Vi gjennomfører barnesamtaler i forkant av foreldresamtaler og ved behov, for å høre barnas tanker og innspill
- Vi deler ofte barnegruppen inn i mindre grupper, noe som gir rom for at barna lettere kan uttrykke seg.
- Vi prøver å ta barns initiativ på alvor så langt det lar seg gjøre, og planlagte aktiviteter kan dermed endre seg i takt med dette
- Barns medvirkning har en sentral rolle i det å drive prosjektarbeid i barnehagen, og observasjoner av barnas interesser, samt samtaler med barna vil være med å forme prosjektet.

Barnehagens formål og innhold

Barnehageloven § 1. Barnehagens verdigrunnlag:

«Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek, fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling».

Omsorg:

Omsorg er en forutsetning for barns trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet. I barnehagen skal alle barn oppleve å bli sett, forstått, respektert og få den hjelp og støtte de har behov for. Barnehagen skal aktivt legge til rette for omsorgsfulle relasjoner mellom barn-barn og mellom barn og personalet, som grunnlag for trivsel, trygghet, glede og mestring.

Tiltak: Tilstedeværende voksne som ser hvert enkelt barns behov for omsorg og nærhet. Personalet skal være varme og grensesettende på en måte som gjør at barna opplever trygget og omsorg. Barna skal oppleve kjærlig omsorg i barnehagen vår.

Lek:

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes. Leken skal være en arena for barns utvikling, trivsel og læring og for sosial og språklig samhandling. Barna skal settes i stand til å starte en lek, opprettholde leken og videreutvikle leken. Unik, trygg og skapende

Tiltak: Vi er til stede i barnas lek, vi legger til rette for lek, støtter barna i å videreutvikle leken og å holde på leken over lengre tid. Vi observerer barna i lek i løpet av dagen, dette er for å fange opp de barna som har behov for ekstra støtte for å komme inni leken. Vi er til stede som synlige og gode rollemodeller og støtter barna i å videreutvikle leken.

Danning

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverden og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap. Barnehagen skal fremme samhold og solidaritet samtidig som individuelle uttrykk og handlinger skal følges opp og verdsettes.

Tiltak: Vi fokuserer på fellesskapsfølelsen ved å snakke om og synliggjøre alle barna i en gruppe. Barna skal lære å ta hensyn til og vise omsorg for de andre barna i gruppen. Vi verdsetter ulikheter og fremhever likeverd. Vi skal jobbe for at barna skal få kjennskap til demokratiske avgjørelser i en gruppe.

Læring

Læring skjer både gjennom formelle og uformelle her og nå situasjoner. Det er gjennom det daglige samspillet med andre mennesker og med miljøet at barna lærer. Leken er den viktigste samspillsformen for barna, både i barn-barn og barn-voksen relasjonen.

Tiltak: Rutinesituasjoner i barnehagen gir læring og derfor er det avgjørende at personalet er bevisste på dette og oppfatter hva barna er opptatt av og spiller videre på det. Vi skal støtte og bygge opp om barnas nysgjerrighet og ønske om å stadig ville lære noe nytt. For at barn skal oppleve læring og utvikling må de oppleve trygghet og de må trives i barnehagen

Fagområdene

Rammeplanen gir oss syv fagområder som vi skal jobbe ut ifra i barnehagen. Man jobber ikke separat med ett og ett fagområde, det er naturlig å jobbe tverrfaglig med dette. Vi vil derfor se arbeidet med fagområdene i nær sammenheng med omsorg, lek, danning og formelle og uformelle læringssituasjoner og opplevelser.

Fagområdene gjenspeiler områder som har interesse og egenverdi for barn i barnehagealder, og skal bidra til å fremme trivsel, allsidig utvikling og helse. Barnehagen skal se fagområdene i sammenheng, og alle fagområdene skal være en gjennomgående del av barnehagens innhold.

Barnas interesse for fagområdene skal stimuleres, og barnehagen skal bidra til å etablere et lærende fellesskap som verdsetter ulike uttrykk og meninger. Barna skal utvikle kunnskaper og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. (Rammeplanen 2017)

Kommunikasjon, språk og tekst

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna

- uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter
- bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter
- videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd

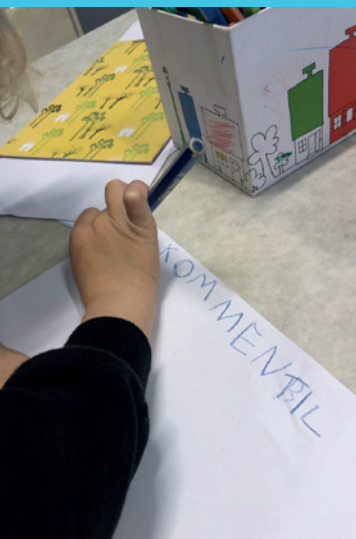
- leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord
- møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer
- opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale
- utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråksuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.

Gjennom arbeid med kropp, bevegelse, mat og helse skal barnehagen bidra til at barna

- opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt
- blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold
- videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbehersekelse, koordinasjon og fysiske egenskaper
- opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer
- blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser
- setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser
- får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid.

Kunst, kultur og kreativitet

I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforsking, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhörighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna

- har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttryksformer
- tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede
- bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne
- møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttryksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre
- bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk
- opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.

Natur, miljø og teknologi

Barnehagen skal legge til rette for at barna kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Gjennom arbeid med natur, miljø og teknologi skal barnehagen bidra til at barna

- opplever og utforsker naturen og naturens mangfold
- får gode opplevelser med friluftsliv året rundt
- opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover

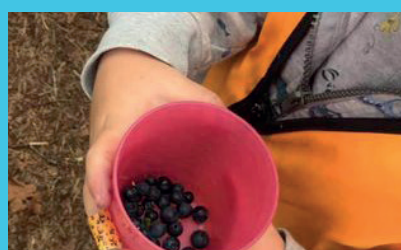
- får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen
- får kunnskap om dyr og dyreliv
- lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi
- får kjennskap til menneskets livssyklus.

Antall, rom og form

Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreative og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning.

Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna

- oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger
- utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper
- leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på
- erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse
- bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse
- undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former og sorterer dem på forskjellige måter
- undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede.

Etikk, religion og filosofi

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold. Gjennom arbeid med etikk, religion og filosofi skal barnehagen bidra til at barna

- får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen
- utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål
- får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier
- får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på
- utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap.

Nærmiljø og samfunn

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden. Gjennom arbeid med nærmiljø og samfunn skal barnehagen bidra til at barna

- oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet
- erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse
- utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt
- blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner
- blir kjent med ulike tradisjoner, leveste og familiefomer

- blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur
  - får kjennskap til nasjonale minoriteter.
- (Rammeplan for barnehagens innhold opp oppgaver 2017)

Progresjon

I Blåbæråsen barnehage ser vi på progresjon i det pedagogiske arbeidet som en sentral del av barnas utvikling. Progresjon kan defineres som jevn fremgang. I pedagogisk sammenheng kan det bety at det er en gradvis økning av vanskelighetsgrad. Dette forutsetter at vi legger til rette for mestring og utvikling gjennom varierte aktiviteter, opplevelser og erfaringer.

Alle barn er forskjellige, personalet må planlegge det pedagogiske innholdet med tanke på barns ulike forutsetninger og at de utvikler seg forskjellig og tempo. Med tanke på dette må vi ha barnas medvirkning i fokus. Vi jobber mye med relasjoner og det er viktig for oss å kjenne barna godt. Personalets relasjon med barna blir grunnmuren til planleggingsarbeidet. Vi tar utgangspunkt i barnas initiativ, erfaringer og interesser når vi planlegger og evaluerer det pedagogiske arbeidet i barnehagen. På denne måten kan vi legge til rette for, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av. Vi tilrettelegger leke- og læringsmiljøet på en måte som motiverer barna til å utfordre seg selv.

Inkluderende leke- og læringsmiljø -et trygt og godt læringsmiljø i barnehagen

Arbeidet med å sikre et trygt og godt læringsmiljø krever kontinuerlig arbeid fra de voksnes side, og det er alltid de voksnes ansvar å forebygge og forhindre mobbing. Rammeplanen framhever viktigheten av voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte, forstå og oppdra barn. Personalet skal forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre. (Rammeplan 2017)

Fra 1. januar 2021 kom følgende endringer i Barnehageloven:

- § 41. Nulltoleranse og forebyggende arbeid.
- § 42. Plikt til å sikre at barnehagebarna har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø. (aktivitetsplikt)
- § 43. Skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen, krenker et barn.

Disse bestemmelsene skal sikre at alle som arbeider i barnehagen skal gripe inn når et barn utsettes for krenkelser, og sikre et godt miljø gjennom forebyggende arbeid.

Gjennom satsingen inkluderende læringsmiljø har Lillesand kommune kommet langt i arbeidet, men et godt læringsmiljø krever kontinuerlig refleksjon og holdningsarbeid.

Hovedmålsetting:

Alle barnehager i Lillesand har nulltoleranse for mobbing. Alle barn og unge skal oppleve et godt og inkluderende læringsmiljø som fremmer deres trygghet, trivsel og læring.

Gjennom holdningsskapende arbeid og konkret handling i samarbeid med hjemmene, skal personalet skape et trygt, inkluderende og stimulerende barnehagemiljø.

I Lillesand kommune har vi også peilemerkene som en rettesnor i dette arbeidet:

For mer informasjon, gå inn på nettsiden

<https://www.lillesand.kommune.no/laeringsmiljoe-og-kompetanseutvikling.530327.no.html>

Tidlig innsats

For at barn og foreldre skal få et mest mulig helhetlig tilbud til beste for barns oppvekst og utvikling, kreves det at barnehagen samarbeider med andre tjenester og instanser i kommunen.

Både foreldre og barnehage kan ha behov for å samarbeide med ulike hjelpeinstanser for å sikre at barn og familier som trenger ekstra støtte får hjelp så tidlig som mulig.

Å trenge støtte og hjelp fra instanser utenfor kjernefamilien er ikke noe som er forbeholdt noen få av oss. Dette er tilbud vi alle kan benytte oss av i form av for eksempel råd og veiledning som gjelder barns helse og utvikling.

Våre og deres samarbeidspartnere kommunalt er blant annet:

- Grunnskolene
- Andre barnehager
- Helsestasjonen
- Barnevern
- Familiesenteret
- Spesialpedagogisk Team
- Pedagogisk Psykologisk Tjeneste
- Kommunefysioterapeutene

Barnehagen er behjelpelig dersom dere ønsker hjelp til å ta kontakt med noen av disse instansene.

Barnehagen samarbeider også med:

- Barne- og Ungdomspsykiatrien (BUP- Arendal sykehus)
- Habiliteringstjenesten for barn og ungdom (Habu – Arendal sykehus)
- Andre instanser ved behov

Ressursteam og barnehageteam

2-3 ganger hvert halvår arrangeres det tverrfaglig team i barnehagen, disse kalles Ressursteam. Da får vi besøk fra helsestasjonen, spesialpedagogisk team (SPT) og pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT).

Styrer og pedagogiske ledere deltar på disse møtene, hvor vi kan drøfte utfordringer rundt enkeltbarn eller på systemnivå, og få veiledning til hvordan vi kan hjelpe på best mulig måte. Ingen barn drøftes uten foreldrenes samtykke. Det er også mulighet for foreldre å delta i ressursteamene dersom de ønsker det.

Dersom vi trenger veiledning på systemnivå, kan vi invitere inn barnehageteam. De vil f.eks. observere hvordan vi samhandler med barna, hvordan dagsrytmen er lagt opp, hvordan vi innreder barnehagens lekemiljø m.m. og gi oss veiledning på hvordan arbeidet kan forbedres.

BTI- bedre tverrfaglig innsats for barn og unge i Lillesand kommune

Det skal være trygt og godt for barn og unge å vokse opp i vår kommune. Av og til oppstår det likevel utfordringer og vanskeligheter som gjør at ikke alle har det så bra.

I Lillesand kommune har vi utarbeidet en handlingsveileder for hvordan vi vil samarbeide for å hjelpe på en best mulig måte.

BTI-modellen, er en samhandlingsmodell som beskriver den sammenhengende innsatsen i og mellom tjenester rettet mot gravide, barn, unge og familier som det er knyttet en bekymring til.

Modellen skal bidra til tidlig innsats, samordnede tjenester og foreldreinvolvering. **Tidlig innsats** handler om å forebygge mer og å avdekke vansker tidligere, hos både barn, unge og familier som vi kjenner en bekymring for. Tidlig innsats kan både handle om å oppdage vansker i tidlig alder, og å oppdage vansker tidlig i en risikoutvikling. Det kan være forhold i hjemmet, egenskaper ved barnet/ familien, eller miljøet i barnehagen eller på fritiden som skaper utfordringer.

Hjemmet, helsestasjonen og barnehagen har derfor en sentral rolle både i å oppdage vansker og å følge dem opp. Hjelpetiltakene som blir iverksatt, har fokus på å styrke beskyttende faktorer og redusere risikofaktorer rundt barnet og familien.

Grunnmodellen i BTI beskriver hvordan samhandlingen kan legges til rette på fire forskjellige nivåer, avhengig av omfanget på vanskene som skal løses, og tallet på aktører som skal involveres:

Nivå 0: Definer og del uro.

Nivå 1: Samarbeid om tiltak innenfor hver enkelt tjeneste.

Nivå 2: Samarbeid om tiltak mellom to tjenester

Nivå 3: Omfattende tverrfaglig samarbeid mellom flere tjenester

Nivåene og tjenestene i grunnmodellen blir bundet sammen gjennom en samarbeidsstruktur som er basert på at en aktør, stafettholderen, har ansvar for å koordinere den tverrfaglige samhandlingen og dokumentere arbeidet i en elektronisk stafettlogg.

For mer informasjon om BTI-modellen gå inn på nettsiden: <https://lillesand.bedreinnnsats.no/>

Stine Sofie barnehagepakke

Stine Sofie Barnehagepakke er utviklet av Stine Sofies Stiftelse – for oss som jobber i barnehage. Stine Sofies Stiftelse sine samfunns mål er at færre barn skal utsettes for vold og overgrep, flere saker knyttet til vold og overgrep skal avdekkes så tidlig som mulig, og de som har blitt utsatt for vold og overgrep skal få bedre hjelp og ivaretagelse.

Derfor jobber stiftelsen innenfor tre kjerneområder:

- Forebygge
- Avdekke
- Ivareta

Stine Sofie Barnehagepakke er et tiltak som skal bidra til å avdekke vold og overgrep gjennom å styrke handlingskompetansen til barnehageansatte. Ved å arbeide målrettet med handlingskompetanse mener vi at flere tilfeller vil avdekkes. Tiltaket vil i tillegg virke forebyggende.

I følge Rammeplan for barnehagen skal personalet *“ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, og vite hvordan dette kan forebygges og oppdages”*.

Barnehageloven § 22 forteller at alle barnehageansatte har en individuell og selvstendig plikt til å melde ifra til barnevernet hvis et barn for eksempel opplever vold, omsorgssvikt eller overgrep.

Overganger i barnehagen

I barnehagen har vi tre overganger; den første er når barna begynner i barnehagen, så kommer neste overgang når barna skal bytte avdeling fra liten til stor avdeling, og så den siste overgangen når barna begynner på skolen og SFO.

Oppstart i barnehagen

Blåbæråsen barnehage har foreldreaktiv tilvenning, inspirert av Jåttåmodellen, som vi kaller «Trygg i Blåbæråsen». Foreldreaktiv tilvenning innebærer at foreldre er sammen med barna i barnehagen den første uken. For å få trygge barn må vi ha foreldre som er trygge på at barna blir ivaretatt på best mulig måte.

I tilvenningsperioden har foreldre hovedansvar for barnet sitt under stell, mat, soving og lek. Etter hvert som barnet blir mer kjent med primærkontakten vil han/hun ta over mer av omsorgen for barnet, og foreldrene kan trekke seg mer unna slik at primærkontakten kan være med barnet og bygge relasjoner.

For personalet i barnehagen er det nyttig å se barnet sammen med sine foreldre. Det gir oss informasjon om blant annet barnets vaner og måter å kommunisere på. Denne informasjonen vil i fortsettelsen bidra til å gjøre barnets hverdager i barnehagen bedre.

Vi ønsker at oppstarten i barnehagen skal være preget av ro, omsorg og trygget slik at barnet og foreldrene skal bli raskt trygget på personalet og på barnehagen.

For å få til en god start i barnehagen må foreldre og personalet sette av god tid til tilvenningsperioden. Det er viktig å vite at tilvenningsperioden hvert barn har behov for, er individuell. Hvor raskt barnet blir trygt i barnehagen avhenger av barnets personlighet, alder og tidligere erfaringer, samt hvordan de blir møtt av personalet i barnehagen.

Slik jobber vi med tilvenning i Blåbæråsen barnehage:

- Barnet vil få tildelt en primærkontakt som vil hjelpe barnet og foreldrene med å bli trygget i barnehagen
- Personalet og foreldre må være sensitive og lydhøre ovenfor barnas kroppslige uttrykk.
- For barn under tre år er det viktig å sette av fem hele dager til tilvenning
- For barn over 3 år har vi 1-5 dager etter barnets behov og samtale med foreldre
- Vi tilbyr oppstartssamtale i løpet av de første tre ukene
- Tilstedeværende foreldre og personal som deltar aktivt og støtter barnet i den første tiden

Overgang innad i barnehagen:

Barnehagen skal legge til rette for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når barnet bytter avdeling. Vi vil informere om bytte av avdeling så tidlig som mulig. På våren vil vi starte tilvenning fra liten til stor avdeling, hvor de yngste barna besøker stor avdeling, sammen med en trygg voksen. Dette ser vi verdien av å gjøre, når vi kommer til oppstart på høsten. Overgangen blir som oftest enklere å håndtere for barna når personalet og lokalene er mer kjent for barna.

Overgang fra barnehage til skole:

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skole bidra til at overgangen fra barnehagen til skolen blir så trygg og god som mulig. Ved samtykke fra foreldre vil barnehagen utveksle kunnskap og informasjon om barnehagen og barnet til skolen, for å sikre en god start. Barna skal oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen og de skal glede seg til å begynne på skolen. Barnehagen vil besøke skolen i tilhørende krets på våren. Vi jobber det siste året i barnehagen med å gjøre barna klar til det som vil møte de på skolen. Det vil si at de har behov for å mestre av og påkledning, toalettbesøk og hygiene, måltidsituasjonen og å våge å be om hjelp samt snakke i større forsamlinger.

Planlegging, dokumentasjon og vurdering

Barnehagen er en pedagogisk virksomhet som skal planlegges, dokumenteres og vurderes. Gjennomføringen av planene må være så fleksible at det er rom for spontanitet og barns medvirkning.

Barnehagens dokumentasjon skal gi informasjon om hva barna opplever, lærer og gjør i barnehagen. Dokumentasjonen skal synliggjøre vår praksis, og ved vurdering igjen føre til refleksjon og eventuell endring av praksis. Dokumentasjon av vårt arbeid danner grunnlaget for refleksjon og læring.

Vi planlegger og dokumenterer gjennom «Min barnehage» appen, periodeplaner og årsplanen. Barns medvirkning er viktig i denne prosessen. Vurderingen skjer blant annet gjennom felles refleksjoner i ansattgruppa på avdelingsmøter, personalmøter og planleggingsdager, samt i samarbeidsutvalget, barnesamtaler og foreldresamtaler.

Foreldresamarbeid

Foreldre og barnehagens personale har et felles ansvar for barns trivsel og utvikling. Det daglige samarbeidet mellom hjem og barnehage må bygge på gjensidig åpenhet og tillit. Foreldre må kunne stole på at de kan ta opp det som opptar dem i forhold til barnet og barnehagen, selv om det skulle innebære kritikk.

Et godt samarbeid mellom foreldre og ansatte sikrer kontinuitet i arbeidet med barns utvikling. Dersom dere som foreldre har fokus på spesielle tema innen barnets utvikling er det viktig at vi som personale informeres om det. På denne måten kan vi være en forlengende og støttende arm i barnas dannelsesprosess.

Samarbeid kan utøves gjennom:

- Daglige tilbakemeldinger
- Foreldresamtaler
- Foreldremøter
- Foreldreundersøkelse
- Samarbeidsutvalg
- Foreldrekaffe/sommerfest

Lillesand kommune

Blåbæråsen barnehage

